

JEBRON

Witte Donderdag 2025

*Bij de Ene berg ik mij.
Over de trouw van de Ene, de Bewogen Nabije,
die in Jezus volkomen tot wasdom is gekomen*

Sfeermuziek: BACH, Mattheuspasseie, Erbarme dich mein Gott

Hilde **Inleiding**

In deze bewogen tijden van politieke onrust, tijden waar machthebbers alleen maar bekommerd zijn om hun eigen macht, rijkdom en “heldendom”, komen wij als christenen samen om de laatste dagen te herdenken van Jezus. Hij was en is voor ons nog steeds het beeld van de Ene, de Bewogen nabije. Deze Jezus kwam volkomen tot wasdom omdat hij trouw bleef aan de Ene. Jezus bleef geborgen bij de Ene, zoals hij ook ons uitnodigt om geborgen te blijven en trouw te blijven aan de bewogen nabije.

Deze drie dagen staan in het teken van de weg die Jezus bewandeld heeft. Een weg die gaat over de struikelstenen en de valkuilen van het lijden. Lijden in al zijn betekenissen: lichamelijk, geestelijk, spiritueel... maar ook de weg van solidariteit en dienstbaarheid. Op Witte Donderdag beleven we dit door te luisteren naar het verhaal van de voetwassing. Goede Vrijdag in het teken van het lijden en de dood. Pasen als opstanding uit lijden en dood.

Laten we ons hier en nu door elkaar gedragen weten en door de ENE, die wij tastend, zoekend en met wankelende zekerheid God durven noemen: Moeder en Vader, Zoon en Broeder en helende Geestkracht.

In deze drie dagen van de Goede Week komen telkens twee elementen terug. Psalm 11 – en het lied: *Wie als een god wil leven hier op aarde*

Lied: Wie als God wil leven hier op aarde, p.45

Wie als een god wil leven hier op aarde,
hij moet de weg

van alle zaad
en zo vindt hij genade.

Hij gaat de weg van alle aardse dingen,
hij leeft het lot
met hart en ziel
van alle stervelingen.

Hij wordt aan zon en regen prijsgegeven,
het kleinste zaad
in weer en wind
moet sterven om te leven.

De mensen moeten sterven voor elkander,
het kleinste zaad
wordt levend brood,
zo voedt de één de ander.

En zo heeft onze God zich ook gedragen
en zo is Hij
het leven zelf
voor iedereen op aarde.

Ignace

Openingsgebed

Psalm 11.

1. Bij HEM berg ik mij
Wat zeggen jullie mij dan:
"Vlieg de bergen in, vogeltje,
2. want die boosdoeners daar
spannen hun boog,
leggen hun pijl klaar aan de pees
om in het donker te schieten
op die rechtuit van hart is
3. als de fundamenten worden gesloopt,
wat kan dan de waarachtige bewerken?"
4. HIJ in zijn heilige woning

- Hij op zijn troon in de hemel
Zijn ogen schouwen
Zijn ogen toetsen
de kinderen van Adam.
5. Hij de waarachtige toetst,
de boosdoener,
de liefhebber van gewelddadigheid
haat zijn ziel,
6. vurige sintels regent hij op de boosdoeners,
zwavel en vuur, verzengende winden,
dat is de beker die zij moeten drinken.
7. Want Hij een waarachtige
bemint waarachtigheid,
wie recht-toe-recht-aan is
zal zien Zijn aangezicht.

En we zingen het lied: Lied voor de gemeente, p.12

Hij die gesproken heeft een woord dat gáát,
een tocht door de woestijn, een weg ten leven,
een spoor van licht dat als een handschrift staat
tegen de zwartste hemel aangeschreven:
Hij schept ons hier een nieuwe dageraad,
Hij roept ons aan, 'Ik zal jou niet begeven.'

Hij die ons in zijn dienstwerk heeft gewild,
die het gewaagd heeft onze hand te vragen;
die ons uit angst en doem heeft weggetild
en ons tot hier op handen heeft gedragen;
Hij die verlangen wekt, verlangen stilt –
vrees niet, Hij gaat men ons, een weg van dagen.

Van U is deze wereld, deze tijd.
Gij hebt uw stem tot op vandaag doen klinken.
Uw naam is hartstocht en gerechtigheid,
uw woord de bron waaruit wij willen drinken.
Gij die tot hertoe onze toekomst zijt –
dat wij niet in vertwijfeling verzinken.

Hilde **Lezing**

Toen kwam die avond, die nacht die anders is dan alle andere.
Het is deze nacht die Jezus en zijn leerlingen
herdachten op het Laatste Avondmaal.
Eindeloos leek het
dat het Joodse volk als slaven in Egypte had geleefd.
Maar toen was Mozes gekomen, met een bevrijdende boodschap.
Hij bracht het woord van God en verkondigde dat ze bevrijd zouden worden.
Tien keer ging hij aan de Farao vragen of ze mochten vertrekken,
negen keer kwam de Farao op zijn belofte terug
en werd de verdrukking erger dan tevoren.
Toen was het genoeg geweest, nu zouden ze definitief vertrekken.
Maar dit moesten ze eerst nog doen:
Ieder Joods gezin moest een lam slachten,
het bloed aan beide deurposten strijken en over de bovenbalk van de deur.
Er was geen tijd om het brood te laten rijzen,
dus was er enkel brood zonder gist, ongedesemd brood,
en kruiden, bittere kruiden.
En zo moesten zij die avond eten:
rechtstaande, de lendenen omgord, de voeten geschoeid, de staf in de hand,
gereed voor het vertrek.
"En ge moet deze avond blijven gedenken en vieren,
elk jaar weer, ter ere van Jahweh,
die jullie bevrijd heeft uit Egypte, toen, en vandaag ook weer..."
En dit gebeuren hebben ze al eeuwenlang in verhalen bewaard.

Lied van de levensweg, p. 1

Ignace

Jezus wast de voeten van de leerlingen Uit het evangelie van Johannes

Het was kort voor het pesachfeest. Jezus wist dat zijn tijd gekomen was en dat Hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader. Hij had de mensen die Hem in de wereld toebehoorden lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan.

Jezus en zijn leerlingen hielden een maaltijd. De duivel had intussen Judas, de zoon van Simon Iskariot, ertoe aangezet om Jezus uit te leveren. Jezus, die wist dat de Vader Hem alle macht had gegeven en dat Hij van God was gekomen en weer naar God terug zou gaan, stond tijdens de maaltijd op. Hij legde zijn bovenkleed af, sloeg een linnen doek om en goot water in een waskom. Hij begon de voeten van zijn leerlingen te wassen, en droogde ze af met de doek die Hij omgeslagen had. Toen Hij bij Simon Petrus kwam, zei deze: 'U wilt toch niet mijn voeten wassen, Heer?' Jezus antwoordde: 'Wat Ik doe, begrijp je nu nog niet, maar later zul je het wel begrijpen.' 'O nee,' zei Petrus, 'mijn voeten zult U niet wassen, nooit!' Jezus zei: 'Als Ik ze niet mag wassen, kun je niet bij Mij horen.' 'Dan niet alleen mijn voeten, Heer,' antwoordde Simon Petrus, 'maar ook mijn handen en mijn hoofd!' Hierop zei Jezus: 'Wie gebaad heeft hoeft alleen nog zijn voeten te wassen, hij is al helemaal rein. Jullie zijn dus rein – maar niet allemaal.' Hij wist namelijk wie Hem zou uitleveren, daarom zei Hij dat ze niet allemaal rein waren.

Toen Hij hun voeten gewassen had, deed Hij zijn bovenkleed aan en ging weer naar zijn plaats. 'Begrijpen jullie wat Ik gedaan heb?' vroeg Hij. 'Jullie zeggen altijd "Meester" en "Heer" tegen Mij, en terecht, want dat ben Ik ook. Als Ik, jullie Heer en jullie meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen. Ik heb een voorbeeld gegeven; wat Ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen. Werkelijk, Ik verzeker jullie, een slaaf is niet meer dan zijn meester, en een afgezant niet meer dan wie hem zendt. Je zult gelukkig zijn als je dit niet alleen begrijpt, maar er ook naar handelt. Ik doel niet op jullie allemaal. Ik weet wie Ik heb uitgekozen, maar wat in de Schrift staat moet in vervulling gaan: "Hij die at van mijn brood heeft zich tegen Mij gekeerd." Ik zeg het jullie nu al, voor het gaat gebeuren; wanneer het dan gebeurt, zullen jullie geloven dat Ik het ben. Werkelijk, Ik verzeker jullie, wie iemand ontvangt die door Mij gezonden is, ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem die Mij gezonden heeft.'

Nadat Jezus dit gezegd had werd Hij diepbedroefd, en Hij verklaarde: 'Werkelijk, Ik verzeker jullie, een van jullie zal Mij uitleveren.' De leerlingen keken elkaar aan en vroegen zich af wie Hij bedoelde. Een van hen, de leerling van wie Jezus veel hield, lag bij de maaltijd aan Jezus' zijde aan, en Simon Petrus beduidde hem dat hij moest vragen wie Jezus bedoelde. Daarop boog de leerling zich dicht naar Jezus toe en vroeg: 'Wie, Heer?' 'Degene aan wie Ik het stuk brood geef dat Ik nu in de schaal doop,' zei Jezus. Hij doopte een stuk brood in de schaal en gaf het aan Judas, de zoon van Simon Iskariot. Op dat moment nam Satan bezit van Judas. Jezus zei: 'Doe maar meteen wat je van plan bent.' Niemand aan tafel begreep waarom Hij dit zei; omdat Judas de kas beheerde, dachten sommigen dat Jezus bedoelde dat hij inkopen voor het feest

moest doen, of dat hij iets aan de armen moest geven. Judas nam het brood aan en ging meteen weg. Het was nacht.

Toen hij weg was zei Jezus: 'Nu is de grootheid van de Mensenzoon zichtbaar geworden, en door Hem de grootheid van God. Als Gods grootheid door Hem zichtbaar geworden is, zal God Hem ook in die grootheid laten delen, nu onmiddellijk. Kinderen, Ik blijf nog maar een korte tijd bij jullie. Jullie zullen Me zoeken, maar wat Ik tegen de Joden gezegd heb, zeg Ik nu ook tegen jullie: "Waar Ik heen ga, daar kunnen jullie niet komen." Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals Ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben. Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn.'

Simon Petrus vroeg: 'Waar gaat U naartoe, Heer?' Jezus antwoordde: 'Waar Ik heen ga, kun jij nog niet komen, later zul je Mij volgen.' 'Waarom kan ik U nu niet volgen, Heer? Ik wil mijn leven voor U geven!' zei Petrus. Maar Jezus zei: 'Jij je leven voor Mij geven? Werkelijk, Ik verzeker je, nog voor de haan kraait zul jij Mij driemaal verloochenen.'

Overdenking

Waar kunnen mensen zich geborgen voelen?

Ongetwijfeld zal een kind zich geborgen voelen – hopelijk – bij zijn moeder, of in het gezin. Van jongs af voelen kinderen dat die geborgenheid en liefde naar hun ouders toe hen verwijst naar een groter geheim.

Kinderen worden volwassen, en zoeken geborgenheid bij een partner of bij familie of vrienden. Ook deze geborgenheid en liefde reikt naar de Verborgene Nabije.

Misschien vinden mensen geborgenheid in hun voetbalclub, hun zang- of toneelvereniging. Ongetwijfeld vonden velen geborgenheid in hun parochie. Want niet alleen omdat het "moest", of om diep-religieuze redenen gingen mensen naar de kerk. Ook - en voor sommigen vooral – omdat zij geborgenheid vonden in hun gemeenschap. Ook die gemeenschap wijst de weg naar iets goddelijks.

De Bijbelse mens zegt in psalm 11: Bij Hem voel ik mij geborgen. Die "HEM" is de "ENE".

De Ene is diegene die Jezus in het voetspoor van zovelen aanvoelde als diegene die geborgenheid geeft. Hij is aanwezig, maar ongezien. Hij is nabij, en toch veraf.

De verhalen van het Laatste Avondmaal die we bij de vier evangelisten vinden bevatten allemaal die verwijzingen naar de geborgenheid bij de Ene. Wij beluisterden het verhaal van Johannes, waarin we de verschillende aspecten van die geborgenheid bij de Ene terugvinden.

Waar vinden we die geborgenheid van Jezus?

Het begint reeds van de eerste zin: *“Jezus wist dat zijn tijd gekomen was en dat Hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader.”*

Jezus leeft in het besef dat hij uiteindelijk zal opgenomen worden door de Ene. Voor hem is de Ene diegene aan wie hij het volste vertrouwen geeft. Zonder vertrouwen is er ook geen geborgenheid.

Jezus staat in het besef van de verbondenheid met de Vader, de Ene. Maar hij maakt ook duidelijk dat het niet alleen over hem gaat: wie volgeling is van Jezus staat in dezelfde geborgenheid met de Ene.

Als tweede element: de voetwassing. Het is het beeld van dienstbaarheid en solidariteit. Zonder dienstbaarheid en solidariteit is er geen geborgenheid met de Ene mogelijk. Als christen kan je alleen maar geborgen zijn bij de Ene, als je bereid bent te dienen.

Overgang naar broodbreking

Hilde

Zoals op het laatste avondmaal willen we ook samen het brood breken en delen. Niet zomaar, het is een heilige daad, een heilig symbool, waarin wij uitdrukking willen geven aan onze bekommernis voor allen in deze wereld die hun leven aanvoelen als een avond zonder nieuwe ochtend.

We zingen eerst het lied:

Lied: Het brood in de aarde gevonden, p. 75

Het brood in de aarde gevonden
dat brood door handen gemaakt,
het brood van tranen en zorgen,
het brood dat naar mensen smaakt.

Het brood van oorlog en vrede,
dat dagelijks eendere brood,
Het vreemde brood van de liefde,

Het stenen brood van de dood.

Het brood dat wij duur verdienen,
ons lichaam, ons geld, ons goed,
het brood van ons samen leven,
die schamele overvloed.

Dat brood dat wij moeten eten
om niet verloten te gaan.
Wij delen het met elkander
ons hele mensenbestaan.

Gij deelt het met ons, zo deelt Gij
Uzelf aan ons uit voorgoed,
een mens om nooit te vergeten,
een god van vlees en bloed.

Tafelgebed

MANNEN

Verzameld rond deze tafel
willen we gestalte geven aan onze gemeenschap.

Wie hier vandaag aan tafel gaat
die moet wel weten wat hij doet.
Wie bidden wil tot déze God van Jezus
die moet wel weten wat hij zegt.
Hij zegt dat God zelf bondgenoot is
van arme en dakloze mensen,
dat déze God niet gezeten is op hoge hemelse tronen
maar zelf ont-recht is en arm,
uitgebuit en monddood gemaakt
dakloos en op de vlucht,
een vreemdeling zonder thuis,
zoekend naar een asiel van recht en vrede.

Daarin willen wij de weg van Jezus gaan.

VROUWEN

Toen de avond gevallen was,
lag hij samen met de twaalf aan voor de maaltijd.
Jezus nam toen een brood,
sprak het zegengebed uit,
brak het brood en gaf het zijn leerlingen
met deze woorden:
“Neemt, dit is mijn lichaam”
en Hij nam een beker,
sprak het dankgebed uit en gaf hun de beker
met de woorden:
“Drinkt allen hieruit,
dit is mijn bloed, het bloed van het verbond
dat voor velen vergoten wordt
tot vergeving van zonden.
Ik zeg jullie: vanaf nu zal ik niet meer drinken
van de wijnstok, tot de dag dat ik er met jullie
opnieuw van zal drinken in het koninkrijk van mijn Vader.

MANNEN

Bewust van deze uitdaging
willen we hier en nu onze broze handen openhouden.

Het brood nemen en breken voor mekaar.
En daarmee heel uitdrukkelijk zeggen:
ook ik wil een nieuwe wereld
waar brood en vrijheid zijn voor alle mensen.

We nemen ook de beker met wijn en drukken daarmee uit:
ik wil een nieuwe gemeenschap van wereldwijde verbondenheid
en ik wil daaraan mijn bescheiden steentje bijdragen.

VROUWEN

Dan gaan we schoorvoetend hem achterna.
Die de avond voor zijn sterven
- ten gevolge van zijn keuze -
heel zijn leven samenvatte in deze sprekende tekens
van brood en wijn.

En bidden we daarom samen het Onze Vader.

ALLEN

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd,
uw rijk kome,
uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.
Want van u is het koninkrijk
en de kracht
en de heerlijkheid in eeuwigheid. Amen.

Voor we brood en wijn delen zingen we het lied:

Lied: Gestorven graan, p. 8

Gestorven graan wordt brood,
geperste druiven wijn van vreugd,
zo gaat doorheen de dood
wat blijven zal en reeds verheugt.
Een mens moet leren sterven
om Leven te beërven.

De mensen die bestaan
zijn blijdschap na geboortepijn;
God noemt hen bij de naam,
bekend, geliefd door God te zijn,
en altijd voort te leven
en sterven is maar even.

Wij zullen voor elkaar

de aarde en de hemel zijn.
Daarom is dit gebaar:
gebroken brood, gedronken wijn,
een overvloed van leven,
een teken ons gegeven.

Delen van brood en wijn

Hilde

Hof van Olijven

Op Witte Donderdag herdenken we traditioneel het Pesachmaal en de voetwassing. Maar hier eindigt Witte Donderdag niet.

Nadat ze de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg. Ze kwamen bij een plek die Getsemane heette, en hij zei tegen zijn leerlingen: 'Blijven jullie hier zitten, terwijl ik ga bidden.' Hij nam Petrus, Jakobus en Johannes met zich mee. Hij voelde zich onrustig en angstig worden, en zei tegen hen: 'Ik voel me dodelijk bedroefd; blijf hier waken.' Hij liep nog een stukje verder, liet zich toen op de grond vallen en bad dat dit uur zo mogelijk aan hem voorbij mocht gaan. Hij zei: 'Abba, Vader, voor u is alles mogelijk, neem deze beker van mij weg. Maar laat niet gebeuren wat ik wil, maar wat u wilt.' Hij liep terug en zag dat zijn leerlingen lagen te slapen. Hij zei tegen Petrus: 'Simon, slaap je? Kon je niet één uur waken? Blijf wakker en bid dat jullie niet in beproeving komen; de geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak.' Weer ging hij weg om te bidden, met dezelfde woorden als daarvoor. Toen hij weer terugkwam, lagen ze opnieuw te slapen, want hun ogen vielen steeds dicht, en ze wisten niet wat ze hem moesten antwoorden. Toen hij voor de derde maal terugkwam, zei hij tegen hen: 'Liggen jullie daar nog steeds te slapen en te rusten? Het is zover: het ogenblik is gekomen waarop de Mensenzoon wordt uitgeleverd aan de zondaars. Sta op, laten we gaan; kijk, hij die me uitlevert, is al vlakbij.'

Stilte

Ignace

Wat is de betekenis van "Getsemane"?

Getsemane betekent “oliepers”. Een pers om oliën, zalven en smeren uit de olijven te persen. Een pers is een symbool van beproeving, nood en doodsangst, terwijl olie verwijst naar de Geest en verlichting. Het is een proces van een overgang: het wegwerken van het oude bewustzijn en het binnengaan in een nieuw bewustzijn.

Getsemane, de plaats waar Jezus gaat bidden. De plaats waar hij zoekt naar een bescherming, naar een berging. Maar niet Jezus’ wil mag geschieden, maar de wil van zijn Vader. Het is ook de plaats waar zijn leerlingen in slaap vallen. Tot drie maal toe vraagt Jezus hen: blijft waken met mij. Getsemane is de plaats van de algehele eenzaamheid: zijn leerlingen laten hem alleen in zijn doodsangsten. Het is ook de plaats dat hij verraden wordt door één van zijn vrienden.

Laten wij daarom in herinnering brengen en bidden voor allen die in onze maatschappij verder moeten leven in volstrekte eenzaamheid, zonder familie of vrienden.

Laten wij in herinnering brengen de vele mensen die moeten leven in de laatste uren van hun menselijk bestaan, en daardoor alle doodsangsten moeten doorstaan.

Laten we in herinnering brengen alle mensen en gemeenschappen overal ter wereld die vervolgd worden en die in de onzekerheid leven over hun lot, met deze enkele voorbeelden: de Gazanen, de mensen in Oost-Congo, de inheemse bevolking in Zuid-Amerika, de burgers zonder verblijfsvergunning in de Verenigde Staten.

Achtergrondmuziek: BACH, Mattheuspaasie, Wir setzen uns mit Tränen nieder

En toch...

Ondanks die grote problemen waar Jezus, maar ook onze maatschappij te kampen heeft, weten en beseffen we dat we dat er steeds uitzicht is op een toekomst doorheen de belofte van de Ene. Daarom sluiten we af met Psam 133:

Hilde

Alleen kan ook
met twee is beter
twee of drie
met twaalf

of zeven maal zeven
eendrachtig.
Je wast je piekharenhoofd
je haar wordt zacht
je wrijft de zalf erin
het druipt over je konen
in je hals.

Zo voelt het, zijn met
velen, veilig –
geborgen bij de Ene
dauw daalt neer
van hoog gebergte
in de morgenzon.

Je kent elkaar
je weet wie bij je hoort
gezegend ben je

zo voelt de nieuwe wereld
die komen zal.

Slot

Ignace

Het kruis wordt naar voor gebracht.

Het einde van Jezus nadert. Morgen beluisteren we het verhaal van het lijden en sterven van Jezus.